

DVOJEZIČNO JEZIKOVNO IZRAŽANJE Z UPORABO METODE NTC V SKUPINI MALČKOV / Avtorica: Tina

Ključanin / Vrtec Mornarček Piran

Zgodnje otroštvo je temelj, na katerem otrok gradi svoje celotno življenje. Predšolsko obdobje so ključna leta, v katerih otroci kažejo svojo originalnost, ustvarjalnega duha in domišljijo, ki jo je treba razvijati in porabljati kot metodo učinkovitega učenja.

Učiti se ne pomeni samo spoznavati nove stvari. Pomeni naučiti se sprejemati nove strategije in vedenjske vzorce, ki nam pomagajo v različnih življenjskih situacijah. Zato se vzgojitelji poslužujejo različnih učnih metod, preko katerih otroku lažje predstavijo tisto, kar mu je neznano. Cilji dejavnosti so bili proučiti program učenja NTC. Proučiti smo želeli njegov nastanek in delovanje, na čem temelji in na kakšen način ga lahko uporabimo pri delu z otroki. Z metodo NTC smo se poglobili na otrokovo izražanje v umetnosti. Ker sta v slovenski Istri jezika okolja slovenščina in italijanščina, nam je izziv predstavljalo zgodnje učenje italijanskega jezika v skupini malčkov.

OTROŠKI MOŽGANI

Otrokov razvoj poteka po določenih razvojnih stopnjah. Imenujemo jih tudi občutljiva ali kritična obdobja. Dojenčkovi možgani začnejo v tem obdobju ustvarjati povezave z neverjetno hitrostjo. V teh odločilnih letih se zaradi neposrednega vpliva otrokovih življenjskih izkušenj, predvsem čustvenih, v možganih ustvari, razklene in na novo ustvari na milijone povezav. V otrokovih zgornjih predelih možganov povezave nastajajo zelo hitro, kajti nanje vplivajo izkušnje v prvih letih življenja. Pravzaprav se kar devetdeset odstotkov rasti človeških možganov zgodi v prvih petih letih življenja. To pomeni, da zamujeno občutljivo obdobje težko nadomestimo (Bregant, 2012).

ZGODNJE UČENJE TUJEGA JEZIKA

Zgodnje učenje jezikov je naložba v prihodnost otrok. Dvojezičnost in večjezičnost pospešujeta tako kognitivni kot lingvistični razvoj otrok. Razvoj malčkovega govora se razlikuje v enojezični ali dvojezični družini. Razvoj na psiholingvistika uvršča večjezični

govor v poseben tip učenja jezika v otroštvu. Prvi stik s tujim jezikom ne vpliva samo na izgovarjavo. Otrok se nauči skladnje, besednega zaklada in zmožnosti slušnega razumevanja. Razlika med otrokom in odraslim pri rabi tujega jezika je, da odrasli razumejo jezik kot formalni sistem. Starejši otroci se tujega jezika učijo v formalni obliki, otroci v zgodnjem otroštvu pa jezik sprejemajo kot sredstvo za izražanje svojih želja.

Razvoj dvojezičnosti v zgodnjem otroštvu poteka v treh stopnjah:

- Prva stopnja, ki traja do približno treh let, je razvoj govora dvojezičnega otroka, zelo podoben govoru enojezičnega malčka. Otrok doje ma oba jezika kot enega samega. Razvoj jezika pri dvojezičnem malčku je zelo podoben enojezičnemu v številu besed. V tem obdobju je otrok simultano izpostavljen dvema jezikoma. Odrasla oseba pri malčku spodbuja razlikovanje glasov, slovnične in besednjake obeh jezikov.
- Druga stopnja poteka med tretjim in četrtem letom. Malček razlikuje oba jezika, sicer pa uporablja enaka slovnična pravila v obeh jezikih. V večini primerov otrok za vsako besedo v enem jeziku pozna primerno besedo še v drugem jeziku. Veliko otrok se dvojezičnosti zaveda in zna narediti preskok v jeziku.
- Tretja stopnja se nadaljuje po petem letu starosti. Malček govori dva jezika, ki imata različni slovnični in besednjak. Jezik povezujejo z neko osebo. Na primer, z mamo govori v italijanskem jeziku, z očetom v slovenskem jeziku.

Zgodnje uvajanje drugega jezika pozitivno vpliva na otrokov govorni, kognitivni in osebnostni razvoj. Spodbuja

divergentno mišljenje, zvišuje zmožnost jezikovne analize, spodbuja razvoj socialne kognicije in pozitivno pojmovanje samega sebe (Marjanovič Umek in drugi 2006).

**STROKOVNA IZHODIŠČA
NTC PROGRAMA**

Program NTC je pedagoški pristop, ki temelji na prenosu znanja iz nevrofiziologije na področju vzgoje in izobraževanja in je namenjen spodbujanju razvoja otrok v predšolskem obdobju. Strokovne delavce »vzgojitelje« usmerja k tistim igralnim dejavnostim z otroki, ki še posebej vplivajo na nastajanje možganskih povezav v obdobju najintenzivnejšega razvoja. Program je sestavljen iz treh vidikov kognitivne aktivnosti, in sicer iz spodbujanja razvoja sinaps v možganih – nevronske mreže, spodbujanja pomnjenja z asociacijami ter spodbujanja funkcionalnega mišljenja (Juriševič in drugi 2010).

**UČENJE (IN SPODBUJANJE
POMNENJA) Z ASOCIACIJAMI**

Učenje z asociacijami je hitra in najenostavnejša pot, kako v spomin vnesti nove informacije. Podatke si lahko zapomnimo zato, ker nam še neznan podatek povežemo z že usvojenim znanjem. Pri tem si lahko pomagamo z rimami, ki si jih lažje zapomnimo. Ravno tako so nam lahko v pomoč »nesmiselnice«, ker si na humoren način zapomnimo novo snov. Tovrstno učenje je zelo zapleten proces, zato moramo otroke s takšnim učenjem spodbuditi čim bolj zgodaj v predšolskem obdobju. Otroci s pomočjo asociacij na sličico usvojijo novo besedo ali njen pomen, preko katere poteka nadgradnja učenja (Juriševič idr., 2010). Za učenje z asociacijami lahko uporabimo različne simbole, ki jih je možno zaslediti v naši okolici (razni piktogrami, zastave, emblemi športnih

društev, blagovne znamke idr.). Skozi te aktivnosti otroci spoznavajo simbole in se preko kombinacij naučijo funkcionalno razmišljati (Rajović, 2013).

SPodbujanJE RAZVOJA SPREtnOSTI PRIPOVEDOVANJA PRI OTROKU

Otrok pred tretjim letom starosti ne moremo spodbujati k domišljjskemu pripovedovanju. Vzgojitelj stimulira otroke k pripovedovanju z različnimi rekviziti ob vizualnih oporah (slikah, lutkah, z deli telesa in z raznimi igračkami). Predvsem je pomembno, da otrokom najprej omogočimo pripovedovanje na lasten način. Za pripovedovanje ob slikah so potrebni preprosti liki, ki otroke pritegnejo v zgodbo. Otroci od enega do treh let radi opazujejo slike in spremljajo pripovedovanje vzgojitelja. Slikovno gradivo služi kot motivacija in za lažje pomnjenje dogodkov (Lipnik in Matič 1993).

DEJAVNOSTI V VRTCU

Praktični del smo izvedli v vrtcu preko dejavnosti, ki smo jih za ta namen pripravili po metodi NTC. Želeli smo ugotoviti, ali je možno v prvem starostnem obdobju otroke spodbuditi k dvojezičnemu izražanju v umetnosti. Stimulirali smo jih z vizualnim plakatom, pri tem smo opazovali in spodbujali učenje otrok ter beležili njihovo uspešnost in znanje. Dejavnost je potekala več mesecev. Ker živimo na območju, kjer sta uradna slovenski in italijanski jezik, in ker je iz raziskav »Izvajanje dvojezičnosti v javni upravi v Sloveniji« (2014), ter »Je slovenska Istra še dvojezična« (2014) razvidno, da znanje italijanskega jezika zelo upada, smo si kot izziv zastavili dejavnost v italijanskem jeziku in tako otroke spodbudili k radovednosti. Izvajali smo jo v prvem starostnem obdobju, v katerem je povprečna starost otrok 15 mesecev. Otroke smo s pomočjo slikovnega gradiva želeli naučiti pesmico »Gallo galletto«. Izdelali smo slikovni plakat, na katerem smo besedilo smiselno povezali s slikami, in ga pritrdili na omaro v igralnici. Pred tem plakatom smo z otroki govorili samo v italijanskem jeziku. Počakali smo na odzive otrok, nato pa pričeli

z izvajanjem dejavnosti. Ob opazovanju plakata smo v italijanskem jeziku najprej poimenovali le sličice, pozneje smo dodali še melodijo.

Slikovni plakat Gallo galletto

Pesem:

Gallo galletto chicchirichi,
presto _____ (ime otroka) alzati.
Prendi il cestino e vieni con me,
andiamo all' asilo che bello é.

Poslušanje petja vzgojiteljice ob slikovnem plakatu Gallo galletto

EVALVACIJA DEJAVNOSTI – »GALLO GALLETO«

Napredek, ki so ga otroci dosegli pri usvajanju italijanskega jezika, so dosegli na podlagi novih pristopov po metodi NTC. Pesem je bila odlična motivacija, saj je otroke zelo pritegnila in z navdušenjem so sodelovali. Pri izvajanju same dejavnosti smo ugotovili, da otroci zelo hitro povezujejo besede s slikami, čeprav so v tujem jeziku. Otroci so že isti dan po pritrditvi plakata opazili, da imamo na omari nekaj novega. Navdušeno so gledali v plakat in z rokami prijemali sličice z različnimi motivi (petelin, note za ponazoritev kikirikanja, fotografije otrok, košarica in fotografija igralnice). Starejši otroci, stari približno 16 mesecev, so po enem mesecu že znali poimenovati predmete na slikah v italijanskem jeziku. Štirje otroci so pesem zapeli v celoti, drugi otroci so pripevali ob petju vzgojiteljice. Otroci

so bili navdušeni, ko so v pesmi slišali svoje ime. Namesto besede »bambino« (otrok) smo namreč uporabili imena otrok. Pesem smo peli ob različnih priložnostih in z različnimi melodijami. Poigrali smo se z avdio posnetkom, pozneje so se otroci poslušali, ob tem pa so se zelo zabavali. Po izvedbi trimesečne dejavnosti sta od dvanajstih otrok v skupini samo dva otroka poimenovala simbole na plakatu »Gallo galletto« v italijanskem jeziku. Drugi otroci so poimenovali simbolne prikaze v slovenskem jeziku. Mlajši so namesto celih besed uporabljali holofraze »kikiriki« namesto »gallo« (petelin).

Tabela 1: Primerjava skupnih rezultatov začetnega in končnega stanja znanja otrok

	Otrok prepozna simbole na plakatu	Otrok poimenuje simbole na plakatu v italijanskem jeziku	Otrok pripeva ob slikovnem plakatu »Gallo galletto«
ZAČETNO STANJE	✗ 11 ✓ 1	✗ 12 ✓ 0	✗ 12 ✓ 0
KONČNO STANJE	✗ 8 ✓ 4	✗ 10 ✓ 2	✗ 6 ✓ 6

Iz preglednice lahko razberemo, da čeprav otroci ne poimenujejo simbola v italijanskem jeziku, lahko vseeno zapojejo pesem v drugem jeziku in pozneje usvojijo pomen besed. Od dvanajstih otrok jih je šest s pomočjo vzgojitelja pripevalo pesem »Gallo galletto«.

ZAKLJUČEK

Pogledi na predšolskega otroka so se z leti spremenili. Otroci so si med seboj zelo različni. Razlikujejo se po svojih potrebah, potencialih, izkušnjah ter družinskih in kulturnih okoljih. Če želimo izkoristiti otrokov »potencial«, mu moramo ponuditi ustrezno spodbudno okolje. Vzgojitelj mora prepoznati in odkrivati otrokova močna področja, predvsem pa mu mora omogočiti dejavnosti, s katerimi ima možnosti nadgraditi svoje izkušnje. Glede na rezultate, ki smo jih pridobili preko izvedenih dejavnosti, lahko potrdimo, da je dejavnost zelo uspešno stimulirala otroke k poslušanju, pripovedovanju

in petju, tako v slovenskem kot v italijanskem jeziku. Vidni so bili rezultati na kognitivnem razvoju. Otroci so se ob novi metodi »učenja s pomočjo slikovnega prikaza« zabavali in se naučili potek pesmi v italijanskem jeziku. Metoda NTC nam je približala nove pristope, ki jih želimo nadgraditi z novimi idejami, saj se je izkazalo, da malčke zelo stimulira. Temelj in cilj programa namreč ni zgodnje učenje, temveč oza-veščanje postavljanja dobrih temeljev za uspešno poznejše učenje.

Viri in literatura:

Lipnik Jože in Matić Radomir (1993). Metodika govorne vzgoje: Čebļjavčki brbljavčki čvekavčki. Maribor: Založba Obzorja.

Marjanovič Umek Ljubica (2006). Otroški govor: razvoj in učenje. Domžale: Založba Izolit.

Rajović Ranko (2013). IQ otroka – skrb staršev. Ljubljana: Založba: Mensa Slovenija.

Vir 1: Bregant Tina (2012). Razvoj, rast in zorenje možganov. Društvo psihologov Slovenije. Dostopno na [http://](http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2012_2/bregant.pdf)

psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2012_2/bregant.pdf, 6. 3. 2016.

Vir 2: Juriševič Mojca in drugi (2010). NTC učenje: spodbujanje razvoja učnih potencialov otrok v predšolskem obdobju. Ljubljana: UL Pedagoška fakulteta. Dostopno na file:///C:/Users/Tina/Downloads/NTC_seminarsko_gradivo-1.pdf, 8. 3. 2016.

Vir 3: Kompara Mojca (2014). Je slovenska Istra še dvojezična? Pustopno na <file:///C:/Users/Tina/Downloads/2264-6264-1-SM.pdf>, 3. 4. 2016.

